

**WYŻSZA SZKOŁA GOSPODARKI EUROREGIONALNEJ
IM. ALCIDE DE GASPERI W JÓZEFOWE**

WITOLD POKRUSZYŃSKI

**BEZPIECZEŃSTWO
TEORIA
I
PRAKTYKA**

(PODRĘCZNIK AKADEMICKI)

Józefów 2012

RECENZJA

prof. dr inż. Tadeusz Jemioło
prof. dr hab. Wojciech Łepkowski

KOMITET WYDAWNICZY

dr hab. Magdalena Sitek
mgr Sylwia Ćmiel

ADRES REDAKCJI

Wydawnictwo Wyższej Szkoły Gospodarki Euroregionalnej im. Alcide De Gasperi w Józefowie
05-410 Józefów, ul. Sienkiewicza 2

tel./fax +48 022 789 19 03
wydawnictwo@wsge.edu.pl
www.wsge.edu.pl

KOREKTA

mgr Sławomir Koźlak

ISBN 978-83-62753-15-4

© Copyright by Wyższa Szkoła Gospodarki Euroregionalnej im. Alcide De Gasperi w Józefowie,
Józefów 2012

Wszelkie prawa zastrzeżone. Kopiowanie, przedrukowywanie i rozpowszechnianie całości
lub fragmentów niniejszej publikacji bez zgody wydawcy zabronione.

Wydawnictwo Wyższej Szkoły Gospodarki Euroregionalnej im. Alcide De Gasperi
05-410 Józefów, ul. Sienkiewicza 2
<http://www.wsge.edu.pl/pl/biblioteka-i-wydawnictwo.html>

SKŁAD I ŁAMANIE

mgr Miłosz Ukleja;

DRUK I OPRAWA

P.H.U. Multikram

SPIS TREŚCI:

WSTĘP.....	7
------------	---

CZĘŚĆ I

WPROWADZENIE.....	13
-------------------	----

1. POJĘCIE I ZAKRES POLITYKI BEZPIECZEŃSTWA.....	14
1.1 Pojęcie polityki bezpieczeństwa - definicje.....	14
1.2 Obszar i zakres polityki bezpieczeństwa.....	18
1.3 Znaczenie polityki w bezpieczeństwie.....	24
1.4 Polityka bezpieczeństwa państwa a racja stanu.....	31

2. POJĘCIE I ZAKRES STRATEGII BEZPIECZEŃSTWA.....	35
2.1 Pojęcie strategii bezpieczeństwa – definicje.....	35
2.2 Obszar i zakres polistrategii bezpieczeństwa narodowego.....	44
2.3 Strategia w polityce bezpieczeństwa.....	52
PODSUMOWANIE.....	53

CZĘŚĆ II

WPROWADZENIE.....	59
-------------------	----

1. WSTĘP DO TEORII BEZPIECZEŃSTWA.....	61
1.1 Pojęcie teorii bezpieczeństwa.....	62
1.2 Zakres bezpieczeństwa narodowego.....	67
1.3 Zakres bezpieczeństwa międzynarodowego.....	69
1.4 Główne problemy bezpieczeństwa w XXI wieku.....	71

2. BEZPIECZEŃSTWO JAKO DYSCYPLINA NAUKOWA.....	73
2.1 Bezpieczeństwo w nauce.....	74
2.2 Struktura bezpieczeństwa.....	75

3. UWARUNKOWANIA BEZPIECZEŃSTWA NARODOWEGO.....	78
3.1 Uwarunkowanie geopolityczne.....	78
3.2 Uwarunkowanie ideologiczno-polityczne.....	82
3.3 Uwarunkowanie ekonomiczne.....	84
3.4 Uwarunkowanie prawno – instytucjonalne.....	85
3.5 Uwarunkowanie militarne.....	87
3.6 Uwarunkowanie społeczne.....	88
3.7 Uwarunkowanie kulturowe.....	89

4.	KRYTERIA BEZPIECZEŃSTWA NARODOWEGO.....	92
4.1	Siła – kryterium podstawowe.....	92
4.2	Wielkość przestrzeni.....	95
4.3	Wiarygodność.....	100
4.4	Dostęp do najnowszej technologii.....	103
4.5	Udział w bezpieczeństwie kooperatywnym.....	106
4.6	Skuteczność walki z terroryzmem.....	109
4.7	Stopień demokratyzacji bezpieczeństwa.....	116
5.	ROLA WIELKICH MOCARSTW W BEZPIECZEŃSTWIE.....	121
5.1	Geneza wielkich mocarstw.....	121
5.2	Rola wielkich mocarstw po II wojnie światowej.....	122
5.3	Rola wielkich mocarstw w XXI wieku.....	125
6.	INTERWENCJE MILITARNE W BEZPIECZEŃSTWIE.....	129
6.1	Zjawisko interwencji militarnych w bezpieczeństwie.....	129
6.2	Współczesne uwarunkowania interwencji militarnych.....	136
	PODSUMOWANIE.....	139

CZĘŚĆ III

	WPROWADZENIE.....	142
1.	BEZPIECZEŃSTWO NARODOWE – POJĘCIE I STRUKTURA..	143
1.1	Istota bezpieczeństwa narodowego.....	143
1.2	Cele bezpieczeństwa narodowego.....	148
1.3	Struktura bezpieczeństwa narodowego.....	150
2.	BEZPIECZEŃSTWO WEWNĘTRZNE.....	154
2.1	Bezpieczeństwo polityczne.....	154
2.2	Bezpieczeństwo polityczne państwa.....	156
2.3	Bezpieczeństwo ekonomiczne.....	159
2.4	Bezpieczeństwomilitarne.....	161
2.5	Bezpieczeństwo publiczne.....	167
2.6	Bezpieczeństwo ekologiczne.....	199
2.7	Bezpieczeństwo informacyjne.....	203
2.8	Bezpieczeństwo społeczne.....	206
2.9	Bezpieczeństwo kulturowe.....	213
2.10	Bezpieczeństwo religijne.....	219

3.	BEZPIECZEŃSTWO ZEWNĘTRZNE.....	224
3.1	Istota i znaczenie bezpieczeństwa zewnętrznego.....	224
3.2	Bezpieczeństwo zewnętrzne a Sojusz NATO.....	225
3.3	Bezpieczeństwo zewnętrzne a UE	228
4.	METODY STOSOWANE W NAUCZANIU BEZPIECZEŃSTW....	233
4.1	Metoda „burza mózgów” w nauczaniu bezpieczeństwa.....	234
4.1.1	Zalety metody burzy mózgów w nauczaniu bezpieczeństwa.....	236
4.2	Metoda „delficka” w nauczaniu bezpieczeństwa.....	237
5.	METODOLOGIA BADAŃ BEZPIECZEŃSTWA	239
5.1	Pojęcie metodologii nauk.....	240
5.2	Metody badania bezpieczeństwa	243
5.3	Rozwiązywanie problemu badawczego.....	250
	PODSUMOWANIE.....	257
	ZAKOŃCZENIE.....	259
	ZAŁĄCZNIK.....	260
	BIBLIOGRAFIA.....	266